

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETESI ÁR:		Felelős szerkesztő:	Kiadótalajdonos:	Hirdetéseket és nyiltéri közleményeket
Egész évre . . . 12 kor.	Negyedévre . . . 3 kor.	BITTERMANN SÁNDOR.	BITTERMANN NÁNDOR.	a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők.
Félévre 6 kor.	Egyes szám ára 20 fillér.			MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

A kis gonosztevők védelme.

Zombor, 1906. március 8.

Bármennyire is haladjunk a művelődés terén, azért még nem lehetett elérni, hogy az alsóbb néposztály egyes rétegei értelmiség és erkölcsiség tekintetében teljesen megfelelnének a kultúra és közrend kívánalmainak.

E sajnálatos ténynek legfőbb oka a nevelés még sok helyütt mutatkozó hiányossága. Nem az iskolai nevelés, mely az utolsó évtizedekben — különösen ami a népoktatást illeti — hála kitűnő tanerőinknek, hatalmas arányokban fejlődött, nem a minden tehetségét latba vető pedagógia a hibás, hanem egyedül a házi nevelés az, mely a könnyen formálható gyermekanyagot itt-ott történő rossz utra való terelődését előidézi. A környezet, melyben a gyermek felnevelkedik, ráüti bélyegét, még akkor is, ha jó szándék vezérli a bűn útján haladó szülőket. A közmondás: „Nem messze esik az alma fájától“ szintén ebben leli igazságát. A gyermekben, legfiatalabb korától fogva, megvan a hajlandóság, hogy a felnőttek tetteit, viselkedését utánozza. Ösztönszerűleg

követi a példát, melyet maga előtt lát s természetesnek találja, hogy ugyanugy cselekedjék, mint szülei. Nem is tévednek a bűn útjára, hanem úgy lépnek rá, mintha más ut nyitva sem állana előttük.

A társadalom, mely saját szaturálása érdekében a morál és a közrend emelésén fáradozik, eddig nem gondoskodott kielégítően e szegény, ifju teremtések erkölcsi védelméről. A szigorú büntetőtörvénykönyv szellemében bántak eddig a bűnbe esett gyermekekkel, kiket vajmi ritkán küldtek javítóintézetbe, hanem e helyett bezárták őket börtönbe, fegyházba. Gondoskodtak arról, hogy bűnös cselekedetükért bünhődjenek, de elhanyagolták odahaza elrontott erkölcsük javítását. Magától értetődik, hogy a felnőtt gonosztevők társaságában a szerencsétlen gyermekek végleg elzüllettek s alig van arra példa, hogy a fiatal korában fegyházat viselt egyénből jóra való polgár lett volna.

A modern humánus igazságszolgáltatás, mely csak azért büntet, hogy javítson, még pedig nemcsak a közrendet, hanem első sorban az erkölcsiséget

javítsa, végre is figyelmet kezd fordítani arra, hogy megmentse azt a jelentékeny anyagot a tisztességes társadalomnak, amely a házi nevelés fogyatékossága következtében romlásnak indul.

A „Budapesti Ügyvédi Kör“ ugyanis felállított egy külön „gyermekvédő bizottság“-ot, melynek egy-egy előforduló esetben az lesz a feladata, hogy a gyermek születési községében ismerős ügyvédet küld ki hivatalból. A védő előre meghatározott kérdőpontokra tartozik kutatást megejteni és a kutatás eredményét javaslatával együtt a bizottság elnökénél bejelenteni; a bizottság a védőt tanácsos látja el, tekintélyével támogatja és gondoskodik, hogy ily kiküldött tagja az illetékes fórum, vagy a vádlott, avagy hozzátartozói által védőtől kirendeltessék. A védő működése a jogerős elítélés esetén sem szűnik meg. Ha a gyermek elítéltetett, a védő a bizottságnak erről jelentést tesz. A bizottság a jelentés felett határoz és gondoskodik a patronage-ról.

Látszik ezekből, hogy az ügyvédi kar a maga hatáskörében a bűnös gyermekek védelmét hathatósan elő-

A „BÁCSKA“ TÁRCÁJA.

A gyermekvédelem.

(Dr. Karsay Sándor előadása a zombori Szabad Lyceumban 1906. március hó 4-én.)

Tisztelt közönség! Tisztelt elvtársak!

Akinek a szociálpolitika iránt érzéke van, annak nem kerülhette el figyelmét az a nagyszabású akció, amelyet a gyermekvédelem terén hazánkban az utóbbi években átvettünk.

Mintha csak a mult bűnös mulasztásait akartuk volna modern gyorsasággal pótolni, rohanva törtettünk előre s ma már bátran, önérettel mondhatjuk, hogy a gyermekvédelem terén olyan tökéletes rendszer, mint a miénk, sehoh sem található s hogy állami intézményeink oly hírnévnek örvendenek a külföldön, hogy tanulmányozásukra a külföldi államok szakközegeiket küldöztetik ide.

A külföld hamarabb ismerte fel intézményeink nagyszerűségét, mint saját társadalmunk, mert itthon bizony számtalanszor kell tapasztalnunk, hogy a társadalom nagy, széles rétegei alig tudnak valamit az állami gyermekvédelemről s szinte csodálattal kér-

dezik, ha erről beszélünk: hogy hát az mind itthon, nálunk történt?

Tisztelt hölgyeim, ez pedig baj. Mert ha a társadalomnak intelligens, tanult elemei sem ismerik a szociális közigazgatásnak ezt az alapvető fontos intézményeit, hogyan kívánhatjuk meg attól a tanulatlan, szegény szülőtől, aki gyermekét eltartani nem tudja, hogy oda forduljon, ahol baján segíteni fognak; akkor ne esodálkozzunk azon, hogy az anya, aki szegényét palástolni akarja, törvénytelen gyermekét megöli, mert annak megélhetését biztosítani nem tudja.

Feladata és kötelessége mindenkinek, hogy ott, ahol elhagyott gyermek megmentéséről van szó, felvilágosítást, utbaigazítást adjon a gyámoltalannak, azt pedig nem teheti meg, ha maga sem tudja, hogy az adott esetben mit kell tennie.

Ezzel körülbelül föltártam önök előtt idejövetelem és felolvasásom célját, most már csak arra kérem önöket, hogy tehetségem fogyatékosságát ne írják a szent és nemes ügy rovására s legyenek arról meggyőződve, hogy sem a feltűnési vágy, sem a szereplési inger nem mozgató rugóim, hanem

az a lelke mélyében égő meleg érzés, a részvét és szeretet, amelyet az ártatlan kis gyermekek iránt érzek.

Hogy az egyes ember és a család szereti és megbecsüli a gyermekét, az az emberi természetbe beoltott érzésből fakad, de mi az oka annak, hogy a közélet: az állam is felkarolta a gyermekvédelmet?

Az államot nem a szeretet vezérli, annak sokkal önzőbb céljai vannak s mégis látjuk, hogy a modern állam milyen súlyt helyez, milyen fontosságot tulajdonít a gyermekvédelemnek.

Az államot a gyermekmentésnél első sorban közgazdasági érdekek vezérlik, azt bővebben nem is kell fejtegetni; gondoljunk csak arra, hogy minden megmentett gyermek újabb adóalany, minden gyermek újabb fogyasztó és minden fiugyermek egy-egy ujone.

Vezérli továbbá az államot a gyermekmentésnél az állam erkölcspolitikai érdeke. Az inségben és nyomorban selylő gyermek elzüllik, ha senki sem részesíti a szerető szív nemesítő érzésében, ha környezetében csak a bünt, a romlottságot

mozdítani igyekeznek, amiért bizonyára teljes, osztatlan elismerés illeti.

Sajnos, hogy az ügyvédek humanisztikus törekvése csak elenyészően csekély részben segíti elő a fiatal bűntettek erkölcsiségének javítását. Ez csak akkor volna teljes, ha a gyermekeket bizonyos életkorig szabadságvesztésre egyáltalán nem lehetne ítélni, hanem alkalmas eszközök igénybevételel, miknek egyike például a javítóintézet, gondot fordítanak arra, hogy a bűnös hajlamu gyermekből becsületes embert faragjanak.

Addig is azonban, míg törvényeinken ezt a nagy anyagi áldozatokat is igénylő módosítást megejtették, már azért is örömmel kell fogadni az ügyvédi kar mozgalmát, mert az első lépés az üdvös cél eléréséhez és a mindeneket legyőző humanizmus diadalát jelenti.

Zombor ellenállása.

A folyó hó 7-én megtartott törvényhatósági bizottsági rendkívüli közgyűlés egyhangulag elfogadta dr. Balogh Ernőnek és társainak az önkényuralom ellen benyújtott következő indítványát:

Zombor város törvényhatósági bizottsága egyhangu határozatokkal már kimondotta, hogy a nemzet kifejezett akarata ellen működő és ennek jogos kívánságait megakadályozni törekvő, tehát alkotmány- és törvényellenes Fejérváry kormányval szemben a legteljesebb bizalmatlansággal viseltetik, annak ténykedésével semminemű közösséget nem vállal s rendelkezésére semminemű eszközt nem bocsát, kimondotta továbbá, hogy ez a kormány kizárólag a királyi kinevezés tényére támaszkodva, parlamenti többség támogatása és az országgyűlés ellenőrzése tehát a felelősségre vonás lehetősége nélkül működve, jogosultsággal nem bír az állam ügyeinek a vitelére. Az országgyűlés rendszeres elnapolásával súlyosbított ezen helyzet már magában hordta az önkényuralom csiráit. Mely

megdöbbenéssel és hazafiúi fájdalommal látja Zombor sz. kir. város bizottsága ezen előzmények folytatásaként a törvény és az alkotmány megsértését a február hó 19-én lefolyt eseményekben, amelyek egyrésztől félretételét jelentik a nemzet megszerezte és ezredéves küzdelmek által fentartott alkotmányának, másrészt aláássák a magyar szent korona mindenkor hódoló tiszteletben tartott tekintélyét. Ezen események már a csirájából kikelt önkényuralom világos jelei.

Az 1791. évi X. t. c. szerint „Magyarország szabad és független ország, csakis saját törvényei, saját alkotmánya szerint kormányozható“. Magyarország koronázott királyát az alkotmány és törvények szerint megilleti ugyan az országgyűlés felosztatásának joga, ezen felosztatási jog tulajdonképpen célja azonban a nemzet akaratának mielőbbi megnyilvánulását lehetővé tenni. Így intézkedik az 1848. évi IV. t. c., mely szerint „ha öfelsége az országgyűlést felosztatná, az újabb országgyűlés összehívásáról olyképen rendelkezendik, hogy ez az előbbinek felosztatásától számítandó 3 hónap alatt összeüljön.“ Az országgyűlést felosztató kéziratban arról, hogy az új országgyűlés a törvény által előirt időben összehívhatni fog, említés téve nincs. Rés van tehát ezzel úgy alkotmányunkon annál is inkább, mert az országgyűlés felosztatása oly formában történt, amely formát az 1848. évi III. t. c. 33. §-a alapján törvényesnek elismerni nem lehet. A királyi felségjog bármely megnyilvánulása csak a mindenkori miniszterelnök ellenjegyzése és közlése mellett történhetik. Az országgyűlés felosztatására vonatkozó királyi felségjog gyakorlása febr. 19-én egy teljhatalmu királyi biztossá kinevezett vezérőrnagy közvetítésével történt.

Miután teljhatalmu szövet alkotmányunk nem ismer, mert még a királyi hatalmat is az alkotmány korlátozza, a február 19-én lefolyt események az önkényuralomnak még pedig a katonailag kezelt önkényuralomnak kezdetét jelentik.

Zombor város törvényhatósági bizottsága ezennel kimondja, hogy az önkényuralomnak bármely formáját jogosnak elismerni sohasem fogja. Felhívja polgárait, hogy a

történt eseményekkel szemben is higgadt, nyugodt és szigorú törvénytisztelő álláspontot foglaljanak el, de a törvény keretén belül minden erejükkel törekedjenek oda, hogy az önkényuralom hazánk szent alkotmányán ne diadalmaskodhassék. E város minden polgára legyen az alkotmány egy-egy védőbástyája. Kitartással és a minden igaz ügyet segítő Mindenható segédelmével a mostani szomorú időköt is egy szebb jövő fogja felváltani, amikor végképp megszűnve ezen ország abszolút kormányzásának lehetősége, a nemzet és király megértik egymást s kölcsönös egyetértéssel fognak a magyar haza boldogításának munkájában találkozni.

Nemkülönben elfogadta a közgyűlés Buday Gergely bizottsági tag pótindítványát is, mely szerint a város törvényhatósági bizottsága tiltakozik az országgyűlés törvénytelen és erőszakos felosztatása ellen, a magyar honvédségnek erre történt felhasználása ellen, a királyi biztosok és a kormánybiztosok kinevezése ellen és a külfölddel megkötött vám és kereskedelmi szerződések ellen.

H i r e k.

Az erdélyi püspök Zomborban. Gróf Majláth József erdélyi püspök tegnap este a gyorsvonattal városunkba érkezett s egyenesen a karmeliták zárdájába hajtatót. Ma reggel tovább utazása előtt néhány percre ellátogatott a helybeli főgimnáziumba Buday Gergely hittanár órájára is s egy pár szóval buzdította a róm. kath. ifjakat testük és lelkük harmónikus fejlesztésére. A neves főpap a fél kilenc órai gyorsvonattal tovább utazott.

Megerősítések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Kohlmann Dezső, Magassy Antal és Margineán Sándor zombori áll. főgimnáziumi ideiglenes minőségű rendes tanárokat rendes tanári minőségükben; továbbá Khloyber Lajos zombori áll. főgimnáziumi ideiglenes minőségű rendes tornatanítót rendes tornatanítói minőségében véglegesen megerősítette.

Megerősítés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Hámos Sándor újvidéki kath. főgimnáziumi ideiglenes tornatanítót ezen állásában véglegesen megerősítette.

Zsablya-dunaparti vasút. A kereskedelmi miniszter Thurszky Pál dr. titeli lakosnak a zsablyai révén levő tiszamenti hajórakodó parttól kiindulva, Zsablya, Sájks-

látja. Mi lesz az ilyen gyermekből, mire felserdül? Elkezd kóborlással, azután lop, később betörésekből él, míg végre megtámadja embertársát, öl és gyilkol, hogy akasztófán fejezze be nyomorult életét.

Van az államnak végül még egy nagy érdeke, hogy az elhagyott gyermekeket megmentse s ez az állam nemzeti, politikai érdeke, mely a nemzeti erőt fejleszteni akarja.

Ezekből látható, hogy az állami gyermekvédelem nem egészségügy, nem közigazgatási ügy, nem rendészeti ügy, hanem ezekenél sokkal több: a gyermekvédelem társadalmpolitikai, szociálpolitikai ügy s megítélésénél csakis ennek szempontjai lehetnek irányadók.

Azt mondtam a bevezetésben, hogy a gyermekvédelem terén rohamos fejlődést észlelünk. Hogy ezt bebizonyítsam, bemutatom önöknek vázlatban az állami gyermekvédelem rövid történetét, mely már csak azért is rövid, mert hiszen összesen 8 esztendő történetéről van szó, 1898-tól a mai napig.

1898 előtt a gyermekvédelemre vonatkozólag egyetlenegy törvényes intézkedésünk

volt és ez a községi törvény 145. szakaszának azon rendelkezésében állott, hogy: a mennyiben a jótékony intézetek segélye és egyesek könyöradománya a község szegényeinek ellátására elegendő nem volna: a község a helyi viszonyokhoz képest gondoskodni tartozik a községben illetékes mindazon szegények ellátásáról, kik magukat községély nélkül fentartani egyáltalában nem képesek.

Ez a törvényes rendelkezés egyáltalán nem volt precíz, oly sokat markolt, hogy tulajdonképpen semmit sem fogott. Nem lett meghatározva, hogy a községnek milyen bevétele fordítandó a szegényügyi kiadásokra, honnan szerezze meg ezt a bevételt és hogy milyen módon, milyen rendszer szerint történjék a segélyezés. Tessék csak elgondolni, hogy mit jelent ez: „a helyi viszonyokhoz képest“ egy tót, egy román, vagy akár egy szegény magyar faluban is!

Én megmondom, hogy ez mit jelentett! Ez azt jelentette, hogy az állami törvények szankeiája mellett a község megengedte a szabad koldulást s ezzel oldotta meg a szegényügy és ezzel kapcsolatos gyermekvédelem

fontos kérdését. Amint a községek azonban, amelyek szívükön hordották a gyermekvédelem érdekeit, az akkori rendszer nagyobb dicsőségére esetről-esetre elrendelték, hogy X. Y. közellátásra szorult gyermek akként segélyezendő, hogy minden telkes gazda köteles a gyermeknek egy napra lakást és élelmet adni.

Tisztelt hallgatóm, gondolják el, hogy ez mit jelentett! Az ól mögött, a szalmaboglya tövében volt a hálóbelye, a gazd'uram által meghagyott ételmaradék volt a tápláléka és reggel, amikor a pítvart és udvart kisépérték, a szeméttel együtt kisépérték a gyermeket is a szomszéd kapuja elé, örülve annak, hogy a kellemetlen és rájuk erőszakolt vendégtől megszabadultak. Felügyelet, nevelés, tanítás, ki törődött ezzel? Még az a gyerek járt aránylag legjobban, akit a község libapásztornak alkalmazott s később kon-dás vagy gulyás lett belőle.

Igy állott a gyermekvédelem ügye 1898-ig, amikor is a nyilvános betegápolási költségek fedezéséről szóló törvény akként rendelkezett, hogy a talált, valamint hatóságilag elhagyott nyilvánított gyermekek gondozási

györgye, Sajkásszentiván, Felső- és Alsókaból községek határain át a Dunavac nevű holt dunaáig vezetendő vasútvonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta.

Zombori tisztviselőtelep. A Tusculanum orsz. házépítő szövetkezet zombori tagjai f. hó 7-én este 5 órakor választmányi, — 8 órakor pedig közgyűlésre gyűltek össze a polgári kaszinóban. Tárgyalásra került a tisztviselőtelep telkének megszerzése. Mivel az állam az árva-szeretotház számára szükséges telek vásárlására nézve már határozott, immár befejezett dolognak tekinthető a bajai-ut mentén levő teleknek megnyerése. A pénzintézetek kölcsönajánlatai s az építések tervvázlatai és költségvetési ügyében még nem határozható a közgyűlés. Ujabb ajánlatokra vár. A tisztikar és a választmány kiegészítésével kapcsolatban a választmány Cselyuszká Mártonnak azt az indítványát terjesztette a közgyűlés elé, hogy Latinovits Pál főispánt, ki a zombori tisztviselőtelep ügyének érdekében elvülhetlen érdemeket szerzett, védnökül válassza meg. A közgyűlés az indítványt nagy lelkesedéssel egyhangulag elfogadta, s a főispánt védnökül történt megválasztásáról kellő formában értesíteni fogja. Szobotka Rezső, a helyi választmány elnöke, mivel áthelyeztetése folytán Zomborból eltávozik, az elnökségről lemondott. Fehér Jenő indítványára a közgyűlés a lemondott elnöknek fáradhatlan működéséért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. A közgyűlés a tisztikart és a választmányt egyhangulag a következőképp állapította meg: védnök: Latinovits Pál főispán, elnök: Jusits Antal törvényszéki bíró, műszaki tanácsos: Fehér Jenő kir. mérnök, titkár: Cselyuszká Márton p. ü. számtiszt, ügyész: dr. Buják József ügyvéd. Választmányi tagok: Krump Vilmos felső keresk. isk. tanár, Raab Béla számvizsgáló, dr. Radvány Ferenc segédtanfelügyelő, Raffay Ferenc főkönyvelő, Rácz Soma áll. főgimn. tanár, Stankovits György kir. főmérnök, Tarczyay Dezső főszolgabíró, Zsigmond Dénes árvaszéki ülnök. Intéző bizottság: Jusits Antal, Fehér Jenő, Cselyuszká Márton.

Eljegyzés. Néhai Szendy Lajos pacséri ev. ref. lelkész leányát, Ilonkát eljegyezte ifj. N. Varga István földmészáros helyi nagybirtokos.

Jegyzőválasztás. Sajkásszentivánon február 27-én ejtették meg a jegyzőválasztást. Bene István militicsi jegyzőt választották meg egyhangulag.

Jegyzőfogadtatás. Impozáns fogadtatásban részesült Borovszki Ferenc, Cservenka községének újonnan és egyhangulag megválasztott jegyzője. Folyó hó 5-én délelőtt 9 órakor gyülekeztek a község háza nagyter-

mében az előjárók; a község ház előtti téren pedig felvonult az önkéntes tűzoltóság teljes díszben Fuchs Károly főparancsnok vezetése alatt, a templom melletti ligetben az iskolások több százra menő csapatja sorakozott. Pont fél 10 órakor kezdett reá a tűzoltóbanda egy lelkesítő indulóra, melynek hangjai mellett megindult a menet, elől a tűzoltóság, utána az előjárók kocsisora, végül a nagy embertömeg a Kula felé eső faluvégre, ahová nemsokára több díszes fogattól kísérve érkezett meg az új jegyző; itt azután az előjáróság és képviselőtestület nevében Diener Mihály, községi bíró mondott rövid üdvözlőbeszédet, mire a menet megindult a főúton át a község házáig, ahol Schumacher Sándor, képviselőtestületi tag üdvözölte igen lelkes beszéddel, melyre Borovszki jegyző köszönte meg melegen a fényes fogadtatást, mire azután következett a jegyzői hivatal átvétele.

Választás. Dr. Lányi Izidor Hercegszántón községi orvosá választották meg.

Vásár áthelyezés. A kereskedelemügyi miniszter megengedte, hogy Palánka községben a szombati hetivásár ezentúl állandóan pénteken tartassék.

Adókiivetés. Zombor szab. királyi város tanácsa ezennel közhírré teszi, hogy az 1906. évi házadó kiivetéséhez szükséges házbérvallomások, kiknél az 1905. év folyamán változás állott be, valamint az 1906. évre szóló III. és IV. oszt. ker. adó és tőkekamatadó és hadmentességi díj vallomások folyó évi március hó 15-ig a város adóügyosztálynál nyújtandók be. Az ezekre vonatkozó összes vallomási ívek a város adóügyosztálynál ingyen szerezhetők be.

Elrabolt holttest. Különös, szinte érthetetlen rablás történt Szabadkán a bajai temetőben. Lévy Ferenc, akinek családja sírboltja van, a napokban felbontatta a kriptát, hogy megnézze nincs-e belülről valami javítani való. A kriptában több koporsó volt, közöttük egyik meghalt gyermekét rejtő koporsó is. A kivánságát rávette Lévy Ferencet, hogy megnézze, milyen két év után kis gyermekének holtteste. Leemelte a koporsó fedelét, de a legnagyobb csodálkozással és ijedelemmel tapasztalta, hogy a kis koporsó üres, a holttest abból érthetetlen módon eltűnt. Lévy Ferenc fájdalmasan panaszkodta el ismerőseinek a holttest elrablását. A hatóság a rejtélyes ügyben megindította a nyomozást.

A pálinka áldozata. Juhász Lőrinc szabadkai tamburas a napokban hirtelen összeesett és meghalt. A boncolás megállapította, hogy a túlságosan élvezett pálinka folytán beállott szívszélhűdés volt a tamburas halálának oka.

Kivándorlás a Délvidékről. A kormány most közli a kivándorlásról szóló kimutatásokat. E kimutatás szerint feltűnő sokan vándoroltak ki Délvidékről. Még elszomorítóbbak az adatok, melyek Torontál, Bács, Temes és Arad megyék kivándorlásairól számolnak be. Így megyénkből két és fél hónap alatt 5930 és Torontálból 5746 egyén vándorolt Amerikába, míg Temesmegyéből és Aradmegye német- és magyarajku lakosságából 3938 ember költözött el részint Posenbe, részint pedig Amerikába — meggazdagodni, ahogy ők maguk mondogatják.

A nagypénteki társaság kollié-je. Az elzúllott, gondozás nélkül maradt árvagyermek megmentésére (valláskülönbség nélkül) a nagypénteki társaság sorsjátékot rendez, melynek első nyeresménye egy pazar, briliánsok seregétől csillogó kollié és egyéb drága női csecsebecse. Ez a pazar, szép nagy értéket képviselő női ékesség ezidőszertint Löw Sándor budapesti ékszerésznél, József kir. herceg kamarai szállítójánál van József-körut 81. szám alatt van kiállítva és állandóan nagy közönség gyönyörködik benne. Ezt a gyönyörű ékességet a társaság több vidéki városban is befogja mutatni. A társaság sorsjátékának huzása június 9-én okvetetlen megtartatik és 563 értékes nyeresményt sorsolnak ki. Kérjük az emberbarátokat, a jószíveket, de mindazokat, akik egy értékes sorsolásban részt akarnak venni, hogy az egy koronás sorsjegyet minél előbb rendeljék meg a társaság irodájában Budapest, Ferenc-körut 36. szám alatt.

Értesítés. A gőzgépközelők és kazánfűtők legközelebbi képesítő vizsgái Szegeden március hó 25-én d. e. 9 órakor a Szeged alsóvárosi új vízmű-telepen fognak megtartatni. A vizsgálati kérvények kellően felszerelve a m. kir. ker. iparfelügyelőséghez (Szilágyi-utca 1.) beküldendők.

Öngyilkosság. Tilli János kulai lakos a múlt héten felakasztotta magát s mire észrevették, már halott volt. Tettének oka ismeretlen.

A tavaszi árvédelmi munkálatok. A földmivelésügyi miniszter rendeletet küldött valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének, amelyben a vízáradások idejének közeledésére való tekintettel az árvédekezés sikerének biztosítására megkívántató előintézkedések megtételére hívja fel őket. Különösen a törvényhatóság területén levő magán öblözeti és községi védművekre, a védekezésekhez szükséges közérő és munkaerő kirendelésére vonatkozó intézkedések megtételére hívja fel figyelmüket. Tudatja egyúttal a miniszter, hogy csendőrség és katonaság

és nevelési költségeit a gyermek 7 éves koráig az országos betegápolási alap fedezi.

Tisztelt hallgatóim, ez óriási lépés volt előre.

Először is azért, mert a 7 éven aluli gyermekek védelmének ügyét állami feladattá tette s kivette a községek kezéből; másodsor azért, mert tüzetesen megjelölte azt a pénzforrást, amelyből ezek a költségek fedezendők.

Ennek a törvénynek végrehajtásával a belügyminiszter bizatott meg; s az a szabályrendelet, amely erre nézve kiadott, már feldolgozta azokat a tapasztalatokat, amelyeket időközben szereztünk.

A szabályrendelet tüzetesen megállapította, hogy elhagyottnak tekintendő minden olyan hét éven aluli gyermek:

a) aki köz- vagy magánhelyen elhagyatva találatik (lelene);

b) árvaházban el nem helyezhető vagyontalan árva;

c) ki szüleinek betegsége, kórházban, tébolydában, fog- vagy fegyházban léte miatt — habár ideiglenesen is — hatósági gondozásra szorul;

d) minden olyan gyermek, kit tartásra köteles hozzátartozói megélhetési viszonyok veszélyeztetése nélkül eltartani képtelenek.

Megállapította az elhagyottá nyilvánítási eljárást és a gyermek elhelyezés rendszerét. Ez utóbbit akként, hogy miután az állam olyan közegekkel még nem rendelkezett, akikkel ezen újabb ügykörét lebonyolíthatna volna, reá bízta azt két fővárosi nagyobb egyesületre, melyek a vidéken fióközleteket állítottak fel s átvitt hatáskörben állami feladatokat teljesítettek. Ezen munkájukért pedig egy-egy gondozásba vett gyermek után bizonyos mérsékelt díjat számítottak fel.

Ott, ahol ezen egyesületeknek intézetük volt, ott a hatóságilag elhagyottá nyilvánított gyermekeket ezen intézetekbe kellett beutalni; azon területeken pedig, ahol ilyen fióközletet nem volt, ott a hatóság a gyermeket saját hatáskörében helyezte el s a belügyminiszterium a megfelelő adóhivatalnál utalványozta a tartási díjat.

Nem foglalkozom bővebben ezen törvény rendelkezéseinek ismertetésével, mert hiszen ezeket az újabb törvényhozás meghaladta; de megérdemli ez a törvény, ame-

lyek alapját képezte a későbbi fejlődésnek, hogy említést tegyek róla.

Széll Kálmán és a vele együtt működő parlament felismerték azt, hogy ennek a törvénynek hiányai és hézagjai vannak és újabb törvényekkel pótolták ezeket.

Ezeknek az újabb törvényeknek lényege a következő:

A talált, valamint hatóságilag elhagyott hét éven aluli gyermekek védelmére állami gyermekmenhelyek állíttatnak fel.

A menhelybe felvett gyermekek 15 éves korukig az állami gyermekmenhelyek kötelekében maradnak. A hét éves koruk betöltése után elhagyottnak nyilvánított gyermekek az állami gyermekmenhelyekbe szintén felvehetők.

A menhely falain belül csak a beteg gyermekek tartatnak, a többiek az intézeteken kívül, megbízható gondviselőknél, gazdáknál és iparosoknál helyeztetnek el.

Az állami gyermekmenhelyek fentartási költségeit, valamint az ezekben és ezek közvetítésével elhelyezett gyermekek gondozási költségeit az orsz. betegápolási alap fedezi.

szolgálatának árviz esetén igénybe vehetése végett lépéseket tett az illetékes miniszteriumoknál.

Pályázat utazási ösztöndíjra.

A szegedi kereskedelmi és iparkamara pályázatot hirdet egy a kereskedelemügyi miniszter ur által adományozandó 600 koronás külföldi utazási ösztöndíjra. Az ösztöndíj elnyeréséért folyamodhatnak a kamara kerületéből (Szeged, Hódmezővásárhely, Baja, Szabadka, Zombor, Ujvidék városok, Bács-Bodrog és Csongrád megyék) oly törekvő és kellőleg képesített iparos ifjak, kik az év folyamán tapasztalatok gyűjtése és szakmájukban leendő magasabb kiképzés céljából külföldi utat tenni késznek. Felsorolandók és illetőleg igazolandók a folyamodásban a pályázó lakhelye, családi és vagyoni viszonyai, foglalkozása, előképzettsége, nyelvismeretei, erkölcsi magaviselete, esetleges tanulmányai, az általa elnyert kitüntetések és végül az ösztöndíj elnyerése esetén teendő utazás iránya, részletesen megjelölve, valamint az is: vajjon az illető katonai kötelezettségének eleget tett-e már és vajjon biztosítva van-e előre is egy megfelelő külföldi gyárban vagy műhelyben való alkalmaztatása, esetleg valamely külföldi szakiskolába leendő felvétele. A folyamodónak kötelezettséget kell vállalnia az iránt, hogy az ösztöndíj különbeni visszafizetésének terhe alatt vissza fog térni hazájába és külföldön szerzett ismereteit itt fogja értékesíteni. Azok, kik katonai kötelezettségüknek még nem tettek eleget, vagy az alól felmentve nincsenek, az ösztöndíjra nem számíthatnak. A kiskorúakért atyjuk vagy gyámjuknak kell jót állaniok a fenti kötelezettség betartása tekintetében. A pályázatok 1906. évi május hó 5-ig küldendők be a szegedi kereskedelmi és iparkamarához.

A temesvári „Fehér Kereszt” egyesület gyógyintézetei országos hírnévnek örvendenek. Hogy ezen intézeteknek céljai és eszközei közismertté váljanak és a szenvedők által minél nagyobb mérvben igénybe vehessenek, alant röviden leírjuk az egyes intézmények jellegét és a rendelkezésre álló gyógytényezőket. 1. Gyermekpoliklinika. Ingyenes orvosi rendelés szegény beteg gyermekek számára: naponta délelőtt 11—1 óráig. A beteg gyermekek az összes gyógyeszközöket, kötszereket, diétetikai tápszereket, ortopédiai kezelést teljesen ingyen kapják. Gyermekek, kiknek betegsége állandó intézeti ápolást igényel, a szomszédos gyermekmenhelybe felvehető. 2. Viz és forrólevegő gyógyintézet. Elsőrangú tökéletes berendezés, a legmodernebb gyógyeszközökkel felszerelve. Felöltöttek is kezeltek. Általános testi gyengeségnél, az idegrendszer bántalmánál, az emésztőszervek gyengesége és

renyhesége eseteiben kiváló sikerek félfürdővel, ledörzsölésekkel, zuhanyokkal, massageval, villanyos fürdőkkel. Szívhajóknál szén-savas fürdők. Idült izom- és izületi csúszkánál, elzsirosodásnál villamos fényfürdők, forrólevegő-szekerények, iszapfürdők, bepakolások. Mérsékelt árak. 3. Ortopédiai intézet. Ferde testtartásnál, a végtagok elferdülésénél, az izületek megmerevedésénél legmodernebb készülékekkel való kezelés. Svéd tornaszat. 4. Szülészeti és nőgyógyászati osztály. A szülészeti és nőgyógyászati osztályon (Józsefváros, Sailer Antal-utca 2.) felvétetnek oly szegénysorsú szülők és női betegek, kiknek lakásukon a kellő ápolásra szükséges bábái és orvosi segély hiányzik. Nőgyógyászati ingyen rendelés hétköznapokon délelőtt 12—1 óráig. Ugyanitt fizetőképes szülők és nőbetegek részére külön szobák is állnak rendelkezésre. Osztályos-főorvos dr. Tauffer Jenő.

A külföldiek nyilvántartása.

Az állampolgárok társadalmi és gazdasági rendje, tehát az állam gazdasági rendje is megkívánja, hogy a közbiztonságra és más érdekekre nézve veszélyes külföldi elemek ne települhessenek le nálunk, illetőleg itt állampolgárságot ne szerezhessenek. Ennek pedig első feltétele a külföldiek kellő nyilvántartása. Ezt eddig a törvényhatóságok és községek szabályrendeletei szabályozták, míg végre az 1904. évi V. t. c. egységes eljárást rendelt el országszerte. Most a belügyminiszter, a minisztertanács határozata alapján rendeletet bocsátott ki, hogy nevezett törvény ezen év március 1-én lép életbe, egyszersmind kiadta a törvény végrehajtására vonatkozó utasítást. Az új eljárás értelmében, ha pl. Zomborban megszáll egy külföldi, akár állandó, akár ideiglenes tartózkodásra, bármely célból és szándékból, akár fizetett lakásban, akár mint vendég, ingyenesen, szállodában vagy vendéglőben vagy magánháznál, a szállásadó köteles őt 24 óra alatt bejelenteni a rendőrségnél. Külföldinek tekintendő pedig mindenki, aki nem magyar állampolgár, kivéve a közös hadsereg, az osztrák delegáció tagjait stb. Ha a külföldi eltávozik, ez is 24 óra alatt bejelentendő. Ha pedig állandóan itt akar lakni, a lakási szándékot maga a külföldi tartozik 15 nap alatt bejelenteni. A rendőrség aztán úgy a megszállókról, mint a lakni szándékozókra külön nyilvántartást vezet. Aki ezen bejelentési kötelezettségnek eleget nem tesz, szigorú büntetéssel sújtják.

A „Vasárnapi Ujság” március

4-iki számának 56 képe közt egy kedves és tetszetős összeállítás van az idei bális szezon szépségeiről, szebbnél-szebb asszonyok és lányok mosolygó bokrétaja. Szépirodalmi olvasmányok: Szabolcska Mihály verse, Heine

híres költeménye a magyarokról Mezey Sándor fordításában; Büttner Julia elbeszélése a „Regénytár” mellékleten Molnár Ferenc eredeti és Leon de Tinseau franciából fordított regénye. Két nagy halottunkról, Prielle Kornéliáról és Zichy Mihályról írásban és képen emlékezik meg e szám, egy más cikkben pedig Komlóssy Arthur közöl Petőfire vonatkozó, igen érdekes tartalmu, kiadatlan egykoru leveleket. Iványi-Grünwald Béla festményeinek kiállítását több kép és beható cikk ismerteti. További közlemények: tárcacikk a hétről, a meteorológiai kutatásokra használt sárkányokról egy cikk, kritika a „Nagyidai cigányok” c. új operáról (képpel), képek a pesti utca gyermekjátékairól s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, Közintézetek, egyletek, Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg stb. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre 4 kor., a „Világkrónika”-val együtt 4 kor. 80 fillér. Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatalában (Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap” a legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre 2 korona 40 fillér.

Mesterséges emberi bőr.

A párisi terápiai társulat legutóbbi ülésén Amat dr. sebész-orvos nagyon érdekes előadást tartott a plasztikai sebészet mai állapotáról. Plasztikai sebészetnek az orvostudomány tudvalevőleg azokat a sebészeti műtéteket nevezi, amelyek az elégtelenített testrészek, vagy bőrfelületek korrigálásával foglalkoznak. Így például a plasztikai sebészet körébe tartozik a műorr és a mesterséges arcbőr fölrakása is; de különösen ez utóbbi, amelynek szükségessége lépten-nyomon fölmerül a kórházi gyakorlatban, hiszen ugyanzólván mindennap történik olyan baleset, amely az arcon, nyakon, vagy valamely más testrészen megrongálja a bőrfelületet. Azokat a folytonossági hiányokat aztán természetesen más bőrfelülettel kell pótolni s eddig ez a pótlás igen nehézkesen ment, mert vagy magának a betegnek bőrét kellett e célra valami kevésbé kényes helyen kioperálni vagy egy más ember önfeláldozása kellett hozzá, hogy végrehajtható legyen. Most azonban Amat dr. azt a kijelentést tette e fölolvása keretén belül, hogy neki sikerült végre hosszú kísérletezés után egy olyan bőrpótló anyagot találnia, amely kiválóan alkalmas arra, hogy egészen új irányt szabjon a plasztikai sebészetnek. Amat dr. a tyuktojás belső vékony hártájában találta meg ezt a becses anyagot és azt mondja, hogy körülbelül nyolc eset közül egyszer fölveszi a sérült test a hártáját és összeforr vele mint bőrfelülettel. Az eddigi kísérletek arányszáma egyelőre nagyon alacsony még, de már maga az a tény is nagy-

A 7—15 éves gyermekek gondozási költségei az illetőségi községet terhelik.

Ezeket a törvényes rendelkezéseket kiegészíti és rendszerbe foglalja az a szabályrendelet, amelyet a belügyminiszterium ezen törvények végrehajtása tárgyában kiadott.

Három főelven alapul modern állami gyermekvédelmi rendszerünk.

Az első az, hogy az állam minden gyermeknek biztosítja az oltalmat, aki elhagyott s ezeknek a gyermekeknek az állami gyermekvédelemre jogot ad. Megszünteti tehát a gyermekek klasszifikálását, ami a multban annyi bajnak volt oka.

A másik kardinális alapelv, hogy dacára annak, hogy az állam a gondozásba vett gyermekeket az eddigi kötelékből kimeveli, ezeket a kötelékeket nem szakítja el és így a gyermek és hozzátartozói között az erkölcsi viszony megmarad. Nem úgy, mint pl. Franciaországban.

A harmadik alapelv pedig az, hogy az állami gyermekmenhelyek oly helyeken állíttatnak fel, ahol a gyermekmenhely életképes működését a helyi társadalom emberbaráti tevékenysége megfelelően biztosítja.

Az állam tehát meg akarja osztani munkásságát a társadalommal.

Nem lehet feladatomban, hogy itt az új gyermekvédelmi törvények és rendeletek egyes tételeit bőven ismertessem; csak azt akarom megemlíteni, hogy az új törvények kivették a gyermekvédelmet a szolgabírák és rendőrkapitányok kezéből és az árvaszékek hatáskörébe utalták át; megszüntették az egyesületek vagy a szolgabírák útján való elhelyezést s ezt az ügykört kizárólag az állami gyermekmenhelyek ig. főorvosaira bízták.

Intézkedik a szabályzat az iránt is, hogy sürgős szükség esetén, amikor az árvaszéki intézkedés bevárásából előállható késedelemben veszély van, a főszolgabírák, ker. előljárók és ig. főorvosok rögtön felvétetik a gyermeket az állami gyermekmenhelybe.

Nagyon humanusan oldja meg a szabályzat a csecsemőgyermek elhelyezését az anyával, továbbá a csecsemők kitelepítését a szoptató anyával együtt; elrendeli a családi telepek alkotását; gondoskodik a beteg gyermekek gyógyításáról, a gyermekek ruházatáról, neveléséről és felügyeletéről; megállapítja az elbocsátás eseteit: a költsé-

gek viselésének kötelezettségét és a külföldi honosságu gyermekek védelmét és sok minden egyebet, amire itt kiterjeszkedni az idő rövidsége miatt nem akarok.

Tisztelt hallgatóim! Bemutattam önöknek most állami gyermekvédelmi rendszerünk rövid vázlatát, amelyből láthatják, hogy nem túloztam, amikor azt állítottam, hogy hazánk a gyermekvédelem terén az állami intézményeket tekintve, az összes kulturállamokat messze túlhaladta. Az éremnek ez az oldala fényes és csillogó.

Sajnálom ugyan, de az igazság és hűség kedvéért kénytelen vagyok megmutatni önöknek az érem másik és pedig nagyon elszomorító oldalát is és ez társadalmi gyermekvédelmünk rettenetes hátramaradottsága.

Amikor az állam megalkotta a gyermekvédelmi törvényeket és felállította az állami gyermekmenhelyeket, amelyekben ma 26000 gyermeket gondozunk, már azt lehetett volna hinni, hogy ezzel az intézménnyel meg fog szünni a gyermekek nyomorúsága.

(Folyt. köv.)

jelentőségű, hogy egyáltalán lehetségesnek bizonyult a pótló-anyag alkalmazása. Amat dr. a sebesült testrészekre négyzetcentiméteres nagyságu darabokban rakja föl a hártját és aszeptikus kötést alkalmaz. Négy-öt nap alatt konstataálni lehet már, hogy megtörténik-e az összeforrás, vagy sem. B. H.

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület sorsjegyeit 25-szörösen tulajgyezték, ami kétségtelen bizonyítéka a közönség érdeklődésének. A nagy érdeklődés természetes is, mert hiszen a nyerevénykötvény tulajdonosa semmiféle tökevesztésnek nincs kitéve s csupán a befektetett összeg kamataiért játszik a sorsjegyekkel, melyeknek nyerevényesélyük nagyon kedvező. A sorsjegyek mind részletfizetésre, mind készpénzen a napi árfolyam mellett (156-160 kor.) a helybeli képviselőnél: Spitzer Márk banküzletében is megszereshetők. 3-2

Ki akar egyéves önkéntes lenni? Bizonyára van olvasóink között akárhány fiatal ember, ki annak idején tanulmányait félbehagyta és így a három éves terhes katonai szolgálatnak néz elébe. Debrecenben már évtizedek óta sikeresen működik az országszerte kitünő hírnévnek örvendő Lichtblau Albert-féle állami felügyelet alatt álló katonai előkészítő tanfolyam, hol mindazon ifjak, kik a megkívánt iskolákat nem végeztek, előkészítésként és foglalkozásukra való tekintet nélkül megszerezhetik az egyéves önkéntesi jogot. — Születési év okvetlen közlendő. — Prospektust bárkinek készsággal küld Lichtblau Albert intézeti igazgató Debrecen.

Közigazdaság.

A dinnyetermelésről.

Ami számos zöldségfélék között, amelyek nagyban, tehát szántóföldön is sikerrel s haszonnal termelhetők, méltó helyet foglal el a dinnye.

Mint egészséges és kedvelt élvezeti termék mindenkor helyet talál az asztalon; mint keresett, tehát jól értékesíthető cikk hamar lel piacot, annál is inkább, mert bármily szállítást könnyen elbir. Főképen ez utóbbi körülmény indokolja azt, hogy utóbbi időben fokozott mértékben kezdi termelni a kisgazda külterjesen a dinnyét is, ami örvendetes jelenség. Azonban mint sok más növénynél, azonképen a dinnye termelésénél is még igen sok hibát követ el nemesak a kezelő, de a gyakorlott dinnyetermelő is, amely hibák megrögzött rossz szokás s nehezen irtható.

A dinnye, mint az köztudomásu, meleg égövi növény, tehát szereti a meleget s a jó talajt, amiben itt a Bácskában egyaránt részesülhet. A jó talaj azonban csak úgy érvényesülhet, ha az kellőleg meg van munkálva és trágyázva; a kisgazda könnyen illesztheti be a forgóba a dinnyét is, mert buza árpa, lóhere után mindig jól sikerül a dinnye; azonkívül igen kitünő eredmény érhető el gyeptörésben vagy végül forgatott talajon.

Ha fekete ugarban szándékozunk dinnyét termelni, akkor azt már őszkor kell mélyen szántani, jól trágyázni s tavaszkor egy keverő szántás és boronálás után már vethető annak magja.

Tengeri és burgonya után ritkán sikerül a dinnye, mert még trágyázás mellett is nincs elég ereje a talajnak.

A dinnye magját egyenes sorokba és közökbe 2 méternyi távolságra jelölt fészkekbe kell vetni, mely fészkek előre kihordott keverékföldből készítve 50 cm. széles tányérformájú s legalább 15-20 cm. magasnak kell lenniök. A vetni való dinnyemag ne

legyen 3 évesnél fiatalabb s ne 4 évesnél idősebb; az igen fiatal vagy idősebb magból mindig gyengébb, betegségre hajló s terméketlen növény származik. Mint minden mag, azonképen a dinnyemag is csak a kellő meleggél bíró talajban kel ki jól; április dereka az az időpont, amikor a dinnye vethető.

Minden fészekbe 5 szem mag vetendő egyenlő távolságra, mintegy 3-4 cm. mélyen, s nem az a lényeges, hogy a mag milyen fekvésbe jut a talajba, hanem az, hogy a talaj ne legyen tulságos nedves s a mag jól be legyen fedve.

A jó dinnyemag 8-10 nap mulva szokott kikelni, amikor aztán még minden fészekbe 4 szem magot kell vetni azért, mert néha az első vetés el szokott fagyni s így ez utóbbi vetés a tartalékot képezi, mit később, ha nincs rá szükség, el kell távolítani.

A kikelt dinnyepalánták gyors és egészséges növekedését nagyon előmozdítja az, ha azok közei t. i. a talaj alkalmas eszközzel lazítottatik, ilyenformán a talaj nem cserepesedik meg, a gyökerek is kellő levegőhöz jutnak s a fergék sem tesznek benne kárt. Minthogy pedig a dinnye a hideg iránt nagyon érzékeny, leginkább a május derekán szokott deres éjjelekre be is kell azokat takargatni szalmából vagy gyékényből font kasokkal.

A takargatáshoz szükséges kasok alakja hasonló a régi rendszerű méh-kaptárakhoz, csaknem olyan magas és tetején fül vagy gomb van alkalmazva könnyebb kezelhetőségért. Az ilyen kasok vajmi kevésbe kerülnek, mert azokat a gazda is elkészítheti télen s több évig eltartanak, mert csak tavaszkor van rá szükség egynéhány napig.

Amilyen gondos ápolásban részesülnek a dinnyepalánták, olyan mértékben fejlődnek azok s nemesak a szik-levelek, hanem az első, a második s a harmadik pár igazi levelecskék is megjelennek mihamarább, melyeket éles késsel le kell metszeni. A lemetzés helyéhez legközelebb álló levelek hónaljából ujjabb kettős hajtás tör elő, melyeket, ha 6-ik leveleik elérték, ismét vissza kell metszeni, melyből aztán ismét párosával törnek elő a hajtások, amelyek a termőindákat alkotják. Megjegyeztetik azonban, hogy csak a sárgadinnyeféléknél kívánatos a visszametszés.

A dinnye ápolása ezután abból álljon, hogy annak talaja tisztán, gazmentesen tartassék, a fejlődő indákat bármily módon a földhöz kell rögzíteni, hogy a szélvihar ne bolygassa, a beteges leveleket és idétlen, formátlan vagy sérült gyümölcsöt pedig el kell távolítani. Mindig a dinnye rovására, illetve a termés jószágát bénítja az, ha egy fészekben 3-nál több palántát illetve tőt, s egy-egy tön 4-5 gyümölcsnél többet hagyunk meg növekedni: mert a sok tő és sok gyümölcs a talajt zsarolja s végül a termés minősége negyedrangu lesz.

A dinnye a vetéstől számítva 90-100-ik napon kezd érni, az érésnek jelei különféle, a görögdinnyénél éréskor elveszti hamvasságát és tiszta fényessé válik héjja, a hozzá legközelebb álló bajusz vagy kacs megbarnul s a gyümölcs ujjunkkal kopogtatásra tompa, de nem éppen üres hangot ad. A sárgadinnye érését többféle jelekből lehet megítélni. Így a gerezdes fajtáknak érés alkalmával virágos végük megpuhul, kocsányuk tövével megrepesztik, színük változik s illatuk fokozódik.

A dinnyét legjobb reggel szedni s azt néhány napig hűvös sötét helyre tenni, ahol annak jószága fokozódik.

Mágnak való mindig olyan növény választassék, mely legerősebb, legegészségesebb növekedést és termést mutat. Legjobb magot az a termés adja, amely legközelebb van a fészkekhez s ugyancsak a legjobb mag mindig a gyümölcs közepetáján van.

A legtöbb hibát követik el a dinnyetermelők azzal, hogy dinnyeföldjük mellett tököt vagy ugorkát termelnek, mert ilyenkor még a legjobb dinnyefaj is elfajzik, sőt az elfajzás még akkor is bekövetkezik, ha többfajta dinnyét vetnek egymás mellé. Dinnyét egy és ugyanazon a helyen több évig nem tanácsos termelni, mert ilyen esetben is elsatnyul a termés, és mint mondani szokták: megunja a föld; legjobb azt forgóba termelni.

Végül, hogy némi fogalmunk legyen a jövedelem tekintetében, egy rendes évben egy katasztrális hold dinnyeföld 6-700 korona nyers jövedelmet hoz.

Csérer Gyula.

Széna, szalma, takarmány.

(Fuchs József takarmánynagykereskedő heti jelentése Budapest, V., Nádor-utca 11.) A hetivásáron szénában és szalmában nagy behozatal és mérsékelt kereslet volt. Eladatott: középminőségű jobb és elsőrendű széna 2.40-2.75; muhar 3.20, alomszalma 1.50, zsupszalma 1.85, szecska 2.10 kor. per 50 kiló fuvaronként házhoz szállítva. Préselt széna 2.80-3.00, préselt szalma 1.40-1.60 kor. per 50 kiló a józsefvárosi pályaudvaron. Gabonaneműek: zab 7.90-8.10, tengeri 6.95-7.10, rozs 6.80, árpa 7.35 kor. 50 kilónként.

HIRDETÉSEK.

Vételre kerestetik

egy 3-4 szobás

HÁZ.

Ajánlatok a kiadóhivatalba küldendők.

504. sz. kig. 1906.

Pályázat mérnöki munkálatra.

Pacsér község előljárósága a községi képviselőtestületnek 20, 21/1906. közgyűlési számú határozata folytán az 1890. évi I. t. c., valamint a 610/1897. számú vármegyei szabályrendelet szoros betartása mellett készítendő törzskönyv. valamint Bács-Bodrog vármegye törvényhatósági bizottsága által 1191/1900. közgyűlési szám alatt alkotott építési szabályrendelet 1. §-a értelmében az utcák és terek szabályozási vonalainak megállapítása iránti műszaki munkálatokra nézve ezennel pályázatot hirdet.

Felhivatnak mindazon okleveles mérnök urak, kik a fent leirt műszaki munkálatok elkészítésére vállalkozni óhajtanak, ebbeli ajánlataikat alulírott előljárósághoz **folyo évi március hó 20-ig** nyujtsák be.

Megjegyeztetik, hogy vállalkozni szándékozónak egyszerű levélbeni átiratukra a pályázati feltételek külön-külön azonnal megküldetni fognak.

Pacsér, 1906. február 28.

BOGYÓ ÖDÖN, MARTON BÁLINT.
jegyző. 2-2 bíró.

Árlejtési hirdetemény.

A helybeli gör. kel. szerb egyház-köztség alulírott előjárósága ezennel közhírré teszi, hogy a nagytemplom-utcai, iskolának átalakítandó néhai dr. Sztójkovits Péter házának kőmives, ács, asztalos és többi munkálatai **f. évi március hó 11-én, vasárnap d. u. 3 órakor** az egyházköztség hivatalos helyiségében árlejtés utján fognak kiadatni.

Mivel az átalakítási költségek 8126 koronára rugnak, úgy minden árlejtész köteles lesz ezen összeg 10%-át bánatpénz fejében az árlejtész bizottságnál előre letenni. Ezen átalakításra vonatkozó tervek, költségvetés és árlejtési feltételek az egyházköztség hivatalos helyiségében kitétettek és d. e. 8—12, d. u. 3—5 óráig megtekinthetők.

Megjegyzendő, hogy az egyházközség választmányának jogában áll a megtartott árlejtést jóváhagyni avagy nem.

Zombor, 1906. március hó 6-án.

Szvircevits Riszta, Maglity István,
h. jegyző. egyházközségi elnök.

Vasuti vendéglő eladás.

Gádori vasuti állomásnál lévő vendéglőmet a hozzá tartozó szántófölddel és korcsmai felszereléssel együtt **szabad kézből eladom.**

Bővebbet **Frindeisz István** tulajdonosnál.

3-3

Hungária fürdő

(Zombor, Basa-utca 1. sz. a gimnázium főbejáratával szemben)

mindennap reggeli 5 órától kezdve esti 6 óráig a nagyközönség

rendelkezésére áll.

Urak részére

mindennap délig, kedden és szombaton délután is.

Hölgyek részére

hétfőn, szerdán és pénteken délután 2 órától, diákok részére kedden délután.

Gőzfürdőjegy 1 kor.

Kádfürdőjegy 1 K 20 fil.

Diákjegy 40 fillér,

mely utóbbi csakis kedden d. u. vehető igénybe.

Telefon a fürdőben.

ROHONCZY GIDA

törökbecsei gazdaságában 80 darab 3 és fél hónapos

mangolica malac

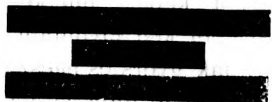
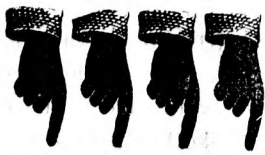
eladó. — Levélcím: Rohonczy uradalom Törökbecse.

3-1

Házeladás.

A helybeli ipartestület háza (Erzsébet-ligettel szemben) **március hó 10-ig szabad kézből eladó.** Tudakozódni lehet **FREY IMRE** elnöknel.

2-2

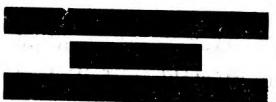
HIRDETÉSEK

FELVÉTEKNEK

LAPUNK

KIADÓ-

HIVATALÁBAN.

A G R A R I A

KERJEN

MINDEN

GAZDA

az

AGRARIA-tól

ÁRJEGYZÉKET

gőzcseplőkészletekről,
benzinmotorokról
és vetőgépekről.

Az árjegyzéket díjtanulni küldjük.

Levélcím:

AGRARIA

Budapest, Váci-ut 2. 52-12

A G R A R I A

Legszebb és legfrissebb

VIRÁGOK

a legnagyobb választékban, a legelegánsabb

lakodalmi, névnap, szinpadi csokrok,

a legimpozánsabb babér-, pálma- és virágkoszorúk,

valamint mindennemű

virágkosarak, asztal, valamint virágdiszek,

legszebben és legjutányosabban üzletemben kaphatók.

NAETER LUJZA

cégtulajdonos:

SPLIHÁL KÁROLY

cs. és kir. udvari virágkereskedés.

13-5

BUDAPEST, VI., Andrássy-ut 7.

*

Vidéki megrendelések gondosan, pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

654. szám.

kig. 1906.

Árlejtési hirdetmény.

Pacsér község a képviselőtestület által megszavazott s a vármegye törvényhatósága által 23060/1414/jkvi számú határozatával jóváhagyott óvoda építésére — az építési munkálatok biztosítására Pacsér községéhez **1906. évi március hó 18-ik napjának délutáni 2 órájára** nyilvános szóbeli árlejtést hirdet.

Árlejtési feltételek:

1. Az óvoda a volt Grünbaum-fele telken építendő.

2. Kikiáltási ár 13515 korona, bánatpénzül az árlejtés megkezdése előtt 1500 korona teendő le.

3. Vállalkozó köteles a zombori m. kir. államépítészeti hivatal által megvizsgált műszaki tervekhez alkalmazkodva az építést azonnal megkezdni és 1906. évi szeptember hó 30-ig befejezni, az egész munkát készen átadni, az alapozás megkezdésekor a téglá, cserép és épületfa anyagok megvizsgálásához alkalmazandó mérnök költséget, nemkülönbön hatósági felülvizsgálat, utófelülvizsgálatok s a vállalkozási jogügylet költségeit viselni.

4. Pacsér község a vállalkozónak sém anyagot, sem más szolgálmányt nem nyújt, de a vállalati összeg $\frac{1}{4}$ részét, ha a falak ablakmagasságban lesznek, $\frac{1}{4}$ részét ha az épület tető alatt áll, $\frac{1}{4}$ részét ha az épület és összes munkálatok teljesen készek és végül az utolsó $\frac{1}{4}$ részét, ha az építkezés hatóságilag felülvizsgálatik, nem kifogásoltatik és teljesen rendben átadatik, vállalkozónak kifizeti, az óvadékát pedig neki hatósági utalványra akkor, ha az utolsó felülvizsgálatot követő egy év múlva kifogás utófelülvizsgálat utján nem tétetik, az esedékes nyert kamattal visszaadja.

5. Vállalkozó az építés teljes épségeért felelős s mindazon hiányok, melyek akár a munka, akár anyagok megfelelően voltából erednek, vállalkozó óvadékából a községi előjáróság által is elkészíthetők s pótolhatók.

6. Per esetén pedig a község előjárósága szabadon választhatja a bíróságot.

A műszaki tervek és költségvetések, úgy a részletes feltételek alulírott jegyzőnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Pacsér, 1906. évi február hó 28-án.

Bogyó Ödön, jegyző. 2—2
Marton Bálint, bíró.

Haszonbérbeadási hirdetmény.

Néhai Mihajlovits Miklós és György hagyatékához tartozó, jelenleg „Mihajlovits férjezett Konyovits Julianna alapítványa“ tulajdonát képező, a bezdáni uton fekvő 180 katasztrális hold 1381 ölnyi kiterjedésű ingatlan, a rajta levő szállásházzal és gazdasági épületekkel együtt nyilvános árverés útján haszonbérbe fog adadni. — Az árverés **9. évi március hó 25-én d. e. 9 órakor** Koczár Zsigmond kir. közjegyző irodájában fog megtartatni.

Árverezni szándékozók kötelesek az árverés megkezdése előtt az eljáró kir. közjegyző kezeibe 2000 koronát készpénzben óvadéknak letenni.

Az árverési feltételek megtudhatók alulírott hagyatéki gondnok ügyvédi irodájában mindennap d. e. 9—12-ig és d. u. 3—5-ig, ugyanott bővebb felvilágosítás is nyerhető.

Zomborban, 1906. március hó 1-én.

Dr. Konyovits Dávid,

néh. Mihajlovits Miklós és György hagyatéki gondnoka.

3—2

Házvezetőnőnek

kerestetik középkorú nő, aki a háztartás összes ágaiban jártassággal bír. **Értesítést a kiadóhivatal ad.** 3—2

Szőlővessző!

A világhírű **DELAWARE** adja a legjobb! **Oltani, permetezni nem kell!**

A szőlészet kincse.

A phylloxerának ellentáll!!!!

Leírását és árjegyzékét ingyen küldünk bárkinek.

Szőlőoltványok mérsékelt áron kaphatók!

Nagymennyiségű sima és gyökeres

Delaware vessző eladás.

Cím:

Szigyártó és Takács

szőlőteleptulajdonosok.

*—21

Telep: Alsó-Segesd. Központi iroda: Felső-Segesd. Somogy megye.

1203. szám.

kig. 1906.

Bályázati hirdetmény.

Bács-Bodrog vármegye hódási járáshoz tartozó Militics községben üresedésbe jött községi jegyzői állásra pályázatot hirdetek és felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtnak, hogy szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényüket hozzám **f. évi március hó 25-éig** annál is inkább nyujtsák be, mert a későbbben érkezőket figyelembe venni nem fogom.

Az állás jövedelmezése a következő:

1. Készpénzbeli fizetés havonkénti egyenlő előleges részletekben kifizetendő évi 1818 korona.

2. Hat (6) öl kemény tűzifa.

3. Szabad lakás.

4. Négy kat. hold 1117 öl szántó és megfelelő szérűskert haszonélvezete 521 öl nagyságban, melyek után eső összes adó és terheket a község viseli.

5. A gyámpénztári kezelésért, mint ellenőrnek tiszteletdíj évenként 200 korona negyedévenkénti előleges részletekben.

6. Magán munkálatokért a vármegyei szabályrendeletben megállapított díjak.

Hódás, 1906. március hó 3-án.

Szemző Károly,

2—1

főszolgabíró.

Meghívó.

Az „Első vaskuti segélyszövetkezet“ **folyó évi március hó 18-án délután 1 órakor** fogja rendes évi közgyűlését az iskolaépület helyiségében megtartani, melyre ezennel az összes t. c. tagok meghívotnak. A közgyűlés tárgyai: a) a közgyűlési elnök és jegyző választása; b) igazgatói és felügyelőbizottsági jelentés a lefolyt üzletéről; c) az 1905. évi mérleg bemutatása és esetleg a felmentés megadása; valamint a tiszta jövedelem fölötti intézkedés az alapszabályok 21. §-a értelmében; d) az igazgatósági és póttagok választása; e) két tag választása a jegyzőkönyv hitelesítésére.

Az igazgatóság ezennel közlésezi, hogy a szövetkezetnek a mérleg bemutatása alkalmával 826 tagja volt; évközben 20 tag töröltetett és 11 új tag ismét belépett részvény átvételével a tagoktól; 6 tagnak lett üzleti részvénye kifizetve. Fölmondva nem lettek részvények.

Jegyzet: A zárszámadási összes okmányok a kereskedelmi törvény 243. §-a értelmében a segélyszövetkezet helyiségében 8 napon át közszemlére kitéve lettek.

Vaskut, 1906. évi február hó 28-án.

Eckert János,

igazgató.

2—2

Zármérleg

az „Első vaskuti segélyszövetkezet“-től 1905. évi január hó 1-től december hó 31-ig.

Vagyon.**Teher.**

Egyenleg 1905. évi december hó végén	61802 74	Részvénytőke számla s kamat	111585 30
Kötvényekben	212638 04	Betétek számlája és tőkésített kamatok	158999 25
Ingatlan (ház)	3300 —	Alaptőke-számla	3998 —
Butor és felszerelések értéke 20% levonása után a használatért	318 85	Tartalékalap-számla	1213 98
		Tiszta nyeresemény 1905 részvény közt felosztva a részvény 90 fillér	1763 10
			1763 10
	277559 63		277559 63

Eckert János s. k., Szauder Gyula s. k., Raile Ferenc s. k., Stéhl Sebastyén s. k., Raile Antal s. k.
igazgató. szövetk. jegyző. aligazgató. pénztárnok. könyvelő.

Igazgatósági tagok:

Kovács István s. k., Krix Lőrinc s. k., Dobler Máttyás s. k., Raile István s. k., Stadler Tamás s. k., Dobler Antal s. k., Hellenbarth Máttyás s. k., Pestality Antal s. k., Bermüller István s. k., Dobler János s. k., Bauer János s. k., Raile Lipót s. k.

A fő- és segédkönyvekkel összeegyeztetvén, összhangzó és helyesnek találtatott.
Vaskut, 1906. évi február hó 28-án.

Krix János s. k.,
fel. biz. tag.

Kindl Máttyás s. k.,
fel. biz. tag.

Hellenbarth Marton s. k.,
fel. biz. tag.

Ház és földeladás.

Néhai özv. Csernyus Istvánné hagyatékát képező a belváros Kistemplom-utcai 5. sz. **HÁZ** és a nemesmiliticsi határban levő mintegy 92 holdnyi **szántó-föld** — gazdasági épületekkel — eladó.

Értesítést ad **Krizmanits Imre**, Zomborban. 6—6

Acetylen világításhoz:

Legjobb minőségű római darabos calciumcarbid 26.— K.

Legjobb minőségű római szemcsés carbid 30.— K.

Árak 100 kg. tiszta súlyért, tehát esomagolási súly beszámítása nélkül, ingyenes esomagolással, azonnali készfizetés vagy utánvét ellenében, pénztári engedmény és minden levonás nélkül.

Szállítunk legkitünőbb rendszerű **acetylenkészülékeket** és teljes **acetylen-világítási berendezéseket** is legjobban.

Allandó nagy raktár Budapesten. Gyors kiszolgálás.

SCHVARCZ JÓZSEF és TÁRSA

52—16

BUDAPEST, V., Váci-körút 26/a.

HAZAI BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG NÁDOR-UTCAI FIÓKJA

Alaptőke 15,000.000 kor. BUDAPEST, V., NÁDOR-UTCA 18. Tartalék 2,225.000 kor.

Sürgőnyeim: Nádorutcai Hazai Bank. Telefonszám: 86—01.

Biztos tőkebefektetés és legolcsóbb sorsjegyek

a Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület új nyereménykötvényei.

Az első ciklusban évenként háromszor **ju-nius 5., október 5., február 5.**

300.000

600.000

300.000

koronás főnyeremények.

40.000 és 20.000, 50.000 és 20.000, 40.000 és 20.000

koronás nyeremények kerülnek sorsolásra.

Egy évi nyeremények összege:

1,571.000 kor.

Minden egyes sorsjegy okvetlenül kisorsoltatik.

A nyeremények főösszege:

32,221.300 korona,

a törlesztési huzások főösszege:

36,938.750 korona

mind az öt ciklusban.

A vevőnek a rendkívül előnyös nyereményhuzásokon való játék csak a vételár **kamataiba** kerül, mert a **legkisebb** nyeremény és a törlesztéses huzásnál sorsolt nyereménykötvényért járó nyeremény-szelvény árfolyamérték **jóval több**, mint a sorsjegyek **mai ára**.

Minden egyes nyereménykötvény, illetve a kötvény kisorsolása esetén az arra kiadandó nyeremény-szelvény **az összes nyereményhuzásokon végig** — tehát 70 éven át — játszik, e szerint **többször is sorsolható nyereménnyel**.

A nyeremény-kötvényeknek biztosítékát az államnak, városoknak és községeknek nyújtott kölcsönök képezik és a törlesztések, valamint a **nyeremények pontos kifizetéseért a Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület** összes vagyonával külön is kezekedik. Ezeket a nyereménykötvényeket adjuk:

a) **készpénzfizetésre** a mindenkori **pontos napi árfolyamon** darabonként 20 korona foglalót kikötve. A sorsjegyekre kívánatra **igen jutányos feltételek mellett** megfelelő **előleget** nyújtunk.

b) **az 1883. XXXI. t. c. értelmében kiállított részlet-ivekre** 3—3

18 havi 10 koronás, vagy 32 havi 6 koronás részletre.

1906. március hó 15-ig beérkező rendeléseknél intézetünk ezeken az árákon **árfolyamemelkedés esetén sem változtat.**

Már az első részletnek postautalványon való beküldése után megküldjük a sorsjegyek sorozatát és számát tartalmazó törvényesen kiállított részletivet, melynek alapján a vevő **azonnal** megszerzi a kizárólagos játékjogot.

a) **KÉSZPÉNZFIZETÉSRE:**

MEGRENDELÉSI JEGY:

b) **RÉSZLETIVBE:**

Hazai Bank Részvénytársaság Nádor-utcai fiókja, Bpest, V., Nádor-u. 18. Szíveskedjenek részemre a napi árfolyamon számítva készpénzfizetés ellen darab Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesületi nyereménykötvényt küldeni. — Mai postával küldök Önöknek foglalóul darabonként 20 koronát, azaz összesen koronát, míg a hátralékos összeget szíveskedjenek utánvétellel beszédni. folyószámlán hitelezni.

Kelt

A megrendelő neve:
(olvasható aláírás)

Pontos lakáscíme:

Hazai Bank Részvénytársaság Nádor-utcai fiókja, Bpest, V., Nádor-u. 18. Megrendelek Önöknél a prospektusukban foglalt feltételek szerint az 1883: XXXI. t. c. értelmében kiállítandó részletre darab Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesületi nyereménykötvényt. A vételárát darabonként koronás havi részletben fogom törleszteni. Az első részletet összesen kor. ma postautalványon küldtem címükre.

Kelt

A megrendelő neve:
(olvasható aláírás)

Pontos lakáscíme: